

DJURGÅRDEN-LILLA VÄRTANS MILJÖSKYDDSFÖRENING

DLV, c/o Per Olof Fredriksson, Sandhamnsgatan 12, 115 40 Stockholm, www.dlv.se e-mail: olof.fr@telia.com

Länsstyrelsen i Stockholms län
via Stadsbyggnadskontoret
Box 8314
104 20 Stockholm

Ert dnr 2007-10344-571

Stockholm 2007-11-25

Överklagande av stadsbyggnadsnämndens beslut att ge bygglov för mellanlager och krossning av bergmassor m m på Gasverkstomten på Husarvikens strand inom Hjorthagen 1:3 i Stockholm

Härmed överklagas stadsbyggnadsnämndens, sbn, beslut 2007-10-17 § 30 att ge bygglov som tillfällig åtgärd för upplag för berg- och krossmassor, m m enligt tjänsteutlåtande 2007-09-27 t o m 2012-12-31 på fastigheten Hjorthagen 1:3 vid Husarviken. Klagan stöds av fullmakt för bl a undertecknad och Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, DLV, att representera närboende och bostadsrättsförening. Trots att skrivelse redan vid annonsering av bygglovsansökan vid midsommar i år inlämnades har ingen information givits eller någon kommunikation upprättats innan bygglovet antogs. I ansökningsmappen på stadsbyggnadskontoret har trots det åtskilliga utredningshandlingar inlagts, som blivit tillgängliga först efter mitt besök för att se utannonserade ansökningshandlingar och efter att skrivelse inlämnats. Något samråd har heller inte utlysts så att allmänheten därefter kunnat förstå omfattningen.

Vi har tidigare påtalat att miljöfarlig verksamhet satts igång utan miljöprövning och i strid mot Miljöbalken i området, se vidare handlingar i mål nr M 1747-07 (f d nr M 2575-06) Enhet 4 hos Miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt. Målet är ännu inte avgjort. Verksamheten har igångsatts utan att avvakta en då utlyst samrådstid eller inlämnade synpunkter. Tidigare öppna och tillgängliga områden har då avstängts för allmänheten. Den verksamheten och nu sökt innebär risk för sättningar med förstörande av fiskevatten och skador på människor samt annan ohälsa. Än mer mark inom Gasverkstomten avses nu att hårdgöras. Verksamheten är i hög grad miljöstörande för närboende och rekreativsidkare, ytor exploateras i strid mot och skadar påtagligt skyddet av Nationalstadsparken i Stockholm samt strandskyddsbestämmelserna. Vattenverksamhet företas utan att tillstånd tidigare givits i området längs Husarviken. Vi åberopar miljöolägenheterna. *Stadsbyggnadsnämndens bygglovsbeslut måste inhiberas.*

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms gav i beslut 2002-01-17 Vägverket tillfälligt bygglov t o m 2003-12-31 för mellanlager och krossning av bergmassor på Gasverkstomten på Husarvikens strand på fastigheten Hjorthagen 1:3 i Stockholm. Överklagan skedde även då genom fullmakter för Per Schönning, ordförande i Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, att som ombud föra talan i överklagan.

Då gav beslutet bygglov för ett ca 700 meter långt och 100 meter brett område på södra stranden av Husarviken. De lovgivna jättelika anläggningarna skulle hantera *800 000 ton* sprängsten med mellanlager upp till 12 meter över Husarviken längst i väster, därefter ett område för kvällstippning varpå följer ett nytt mellanlager upp till 12 meter över Husarviken, en primär stenkross, en sekundär stenkross samt en stensikt och därefter en tredje stenkross med stensikt samt produktlager och bullervallar. Därutöver skulle komma stora uppbyggnader av sprängsten för bullervallar, uppbyggnader av ramper och körvägar, kontor och uppställningsplatser mm samt en mobil utlastningsanordning i öst vid Lilla Värtan. Därtill ett upp till 80 meter brett och 300 meter långt område närmare Gasverket för mellanlager mm. Handläggande tjänstemän inom staden ansåg dock att den sökta volymen för krossning i anläggningen inte hinner utföras inom den lovgivna tiden om 2 år utan att fortsatt bygglov skulle behövas.

Stadsbyggnadskontoret hävdar i sin bedömning att området skulle ligga intill men ej ingå i Nationalstadsparken. Vi har utrett att, efter hörande av då berörda handläggare inom regeringen, regeringens avsikt enligt prop. 1994/95:3 var att gränsen för Nationalstadsparken ska gå klart söder om Husarviken. Detta gjordes mot bakgrund av att de exploateringsplaner, som fanns för området skulle kunna skada parken. Gränsen drogs upp efter diskussioner med berörda intressen och regeringen skärpte innebörden genom att områdets huvudstruktur med natur- och bebyggelseområden ej får ändras. Detta gäller såväl nya byggnader och anläggningar som andra åtgärder som kan komma att aktualiseras inom eller i närheten av parken. Vi *bifogar* en förstoring av den till propositionen bifogade kartan. Där framgår att gränsen för parken utgörs av en ca 70 meter bred linje, som med hänvisning till gränsdragningen för andra delar av parken, ska ingå i parken. (E4 ska dock enligt propositionen ej ingå i parken.) Vi *bifogar* även en renritning som mer exakt visar att gränsen går ca 100 meter söder om Husarviken.

Bygglovet skulle föra med sig att värdefull gröniska utplånas på Husarvikens södra strand utom en smal remsa närmast vattnet vid det gamla staketet. Grönytorna är av mycket stort värde inte bara för boende i Fiskartorpets by utan även i Hjorthagen och för det rörliga friluftslivet i området. Genom åtgärder relaterade i mål nr M 1747-07 (f d nr M 2575-06) har delar av naturen redan förstörts men detta får ej tas till in-teckning för ytterligare förstöring av området eller för än mer miljöstörande verksamhet.

Gasverkstomten har för boende i Fiskartorpets by, Hjorthagen, övriga Stockholm och Lidingö fungerat som en port till Nationalstadsparken och allmänt promenadområde. Där finns även en populär cykelväg genom området och en motionsstig går vidare över till den norra stranden. På vintern används stigen för skidåkning ut mot Fiskartorpet och den stora och välanvända skid- och pulkabacke, som ligger alldeles intill Fiskartorpets by med utsikt över området samt till Fisksjöängs sedan länge återställda naturområde

Vi menar att man inte bara genom bygglov kan godkänna en så omfattande stenkrossanläggning, som framgår av handlingarna i ärendet men inte i rubriken till beslut om bygglov i stadsbyggnadsnämnden. Det anges nu att hela 3 000 000 ton plus skulle lagras och behandlas. Dessutom tillkommer enligt handlingar i ärendet ytterligare 150 000 ton från Hjorthagstunneln. Vi finner att det är en oacceptabel miljö-påverkan. Nu måste en trovärdig miljöbedömning först göras. Nationalstadsparkens riksintresse är enligt definition överställt exploateringsintressena och de verksamheter som inryms i bygglovet har en mycket påtagligt negativ och skadlig inverkan på parken. Bygglovet är om än tillfälligt av den storlek att risken finns att den sökta volymen för krossning i anläggningen inte hinner behandlas på drygt fem år och att lovet då behöver förlängas. Till detta har Fortum Värme även ansökt om att köra sprängsten från en stor utsprängning för nytt kraftvärmeverk till och från området. Belastning och miljöstörning blir än större!

Bullret runt Husarviken är dagtid mycket lågt, ofta mellan 30-45 dB(A). Under sommarhalvåret är det mest påträngande ljudet fågelsång. Längst ut i öster påverkas dock ljudet av trafik till och från Lidingö och är högre eller 45-55 dB(A). Södra stranden och norr därom har kommunfullmäktige beslutat ska planeras bli naturreservat. Inrättandet av naturreservat anges också i Stockholms översiktsplan ÖP 99. I sådant område får verksamheter inte leda till att den ekvivalenta ljudnivån dagtid skulle överskrida 40 dB(A), kvälls- och nattetid ej över 35 dB(A). Detta gäller även för Nationalstadsparken, som i ÖP anges som friluftsområde. Om ljudet innehåller ofta återkommande impulser såsom vid bl a, slag i transportörer, lossning av järnskrot etc eller innehåller hörbara tonkomponenter eller bådadera ska för den ekvivalenta ljudnivån ett värde 5 dBA-enheter lägre än vad som ovan anges tillämpas. Det gäller bl a tippning och körning på ramp. Se *bifogad karta* med bullerkartläggning för Nationalstadsparken 2006-11-13.

Vi anser att bullernormerna för verksamheten ej skulle uppfyllas och att situationen för boende och Nationalstadsparken skulle bli oacceptabel vad gäller buller. Redan nu bör övervägas att vid bostäderna tillämpa de gränsvärden för uteplatsytor som ingår i EG-direktiv om ”tysta områden i tätbebyggelse”.

Enligt 2 kap. 2 § PBL så får ett bygglov inte medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken överskrids. Vi anser att nya bygglov inte får medverka till att en redan beslutad norm ej uppfylls, dvs inriktningen ska vara att normerna speglar gamla verksamheters sista måluppfyllelsepunkter.

3 000 000 ton sprängsten medför också stor risk att partikelnormen, som är kritisk för verksamheten, inte skulle innehållas. Redan företagen masshantering på området enligt vad som relateras i mål nr M 1747-07 (f d nr M 2575-06) har medfört stora utsläppsmoln av partiklar över Nationalstadsparken, Husarviken och boende i närområdet. Andra normer för miljö kvalitet finns som riskerar överskridas.

Vi invänder med hänvisning till vad ovanstående sagts både mot förslag om egenkontroll och det underlag för miljöbedömning som gjorts av WSP och vill också tillägga att enligt WSP:s tidning Projekt & affärer från juni 2007 så kräver byggandet av den s k Värtapiren ca 1,5 km söder om Husarviken att ca 3 000 000 ton berg krossas på Husarvikens södra strand och förs dit. Det kommer att generera 222 000 fordonsrörelser med främst tunga lastbilar i innerstaden. Där sägs vidare: ” Alla olika projekt som är på gång samtidigt ställer stora krav på samverkan. Vägar och transporter ska fungera för alla parter. Dessutom ska färjetrafiken i Värtahamnen fortgå utan störningar medan ombyggena pågår. De som bor i det gamla bostadsområdet Hjorthagen kommer under några år att bli helt omringade av arbetsområden och allt vad det innebär med transporter och tung trafik.” Vi menar att bygglovet medför dessa olägenheter.

WSP anger att själva verksamhetsområdet inte skulle ha något värde för rekreation och friluftsliv. Detta är helt fel. Vad staden utan tillståndsprövning gjort enligt ovan får inte förta värdet av området. Se bifogade foto över grönområdet runt Husarviken såsom det var innan staden lät avverka över 1 000 träd på södra sidan. Fisksjöäng på norra sidan av viken har även till 300 meter utvidgat strandskydd trots att denna yta fram till 2002 rymde viss småindustriell verksamhet men ytan var återställd ängsmark 2003.

WSP hävdar att damning vid hanteringen främst är ett arbetsmiljöproblem. Damning under så lång tid och för krossning av så stora mängder berg i området medför påtaglig risk för ohälsa för kringboende och vid rekreation i närområdet. Alltså strider verksamheten mot Nationalstadsparkens skyddsvärden. Dessutom finns dokumenterat fridlysta djur, som riskerar skadas, bl a padda och snok, se bifogat foto.

Ur miljösynpunkt måste då det vara helt fel att belasta marken med all sprängsten. Risken för skred är mycket stor och skred har enligt stadsbyggnadskontorets förhandsyttrande till Vägverket 1995-12-18 inträffat på flera ställen redan då. Skred, kan förorena Husarviken, blanda föroreningar som finns i marken och försvåra en sanering. Marken och luften skulle samtidigt, genom utsläpp av sprängrester och stendamm i området där anläggningen skulle uppföras, bli sämre efter avsedd användning. Skred förekommer ofta också mot Lilla Värtan både innanför kajkonstruktionen och på kajen, som har gett vika både i norra och södra delen.

I särskilt PM från SWECO 2007-06-26 anges: ”Massupplag är planerat till upplag för bergmassor i området Norra 3 (dvs det lägre liggande strandområdet närmast Husarviken (*vår anm.*)) vilken redovisas i bilaga 1 (se även anmälan daterad 2004-10-01). Beräknad möjlig volym av massor i upplag på grund av geotekniska begränsningar är ca 130 000 m³ . Totala ytan för lagring är ca 22 000 m² . Ytan fördelas på 2 delytor med geotekniska begränsningar, område 1 och 2 i bilaga 1. För område 1 gäller en maximal fyllnadshöjd om 4 m ö h och motsvarande fyllnadshöjd för område 2 är 10 m. Kompletterande utredningar pågår för att utreda eventuella ytterligare utbredning av massupplaget.”

I ansökan anges motsvarande område A få en maximal fyllnadshöjd på 10 meter, vilket innebär en belastning på ca 150-200 kN/m² , dvs dubbelt så mycket som tidigare kollager före 1970 belastade området. Vi anser att detta medför obehag och olägligheter när man ska passera intill området både till, fots, per cykel och i fritidsbåt i det smala vattenstråket. Det är oacceptabelt ur miljösynpunkt.

Vi anser att sökanden tar för lättvindigt på ras- och sättningsrisken. I Svenska Dagbladet redovisas att orsaken till skredet på väg E6 i Bohuslän 2006-12-20 då både motorväg, landsväg och järnväg rasade var överdimensionerade schaktmassor i kombination med kvicklera (*bifogas*). Det är samma beskaffenhet som marken har i den aktuella ansökans upplagsområde. I Bohuslän rörde det sig om en jordhög på 7 meter som vägde 34 000 ton, dvs bara ca 1/100-del av vad sprängstensmassorna skulle väga i ansökan

Ilastningsrampen för sprängstensmassorna till fartyg blir ett fult inslag. Passagen under blir otrygg och skrämmande slamrig. Vi anser att detta medför obehag och olägligheter när man ska passera intill området både till, fots, per cykel och i fritidsbåt i det smala vattenstråket. Det är återigen helt oacceptabelt ur miljösynpunkt för boende och andra och skulle påtagligt skada friluftslivet och Nationalstadsparken.

Vi anser att ansökan innebär en *ny verksamhet*, som skadar såväl Nationalstadsparkens värden och är till stort och störande men för närboende m fl. Vi förstår inte varför i svar till Östermalmsstadsdelsförvaltning sökanden motsätter sig att verksamheten förläggs till Frihamnspiren bara 1 km från den s k Värtapiren med hänvisning till att den inte skulle vara större än 22 000 m². För det första finns där redan asfalterade ytor och för det andra är området större och för det tredje så har stenkross förekommit där under längre tid in till våra dagar. Det ligger närmare piren och längre från Nationalstadsparken. Transporter till området bör företrädesvis då ske med tåg och båt. Kan inte Frihamnspiren utnyttjas bör sprängstenen fraktas bort till någon av de platser Banverket och Vägverket i övrigt förordad utanför Stockholms innerstad i sina miljökonsekvensutredningar.

Vår kritik gäller både den fortsatta skövlingen av skogsmarken på Gasverkstomten som verksamheten skulle medverka till och de påtagligt negativa konsekvenser som anläggningen får för levnadsvillkor och fastighetsvärde i både Fiskartorpets by och bostadsfastigheterna ovanför i Hjorthagen. Det gäller bl a att buller och avgaser från anläggningen och dess transporter liksom förorenande utsläpp till luft, mark och vatten såväl som grundvatten skulle uppstå, vilket riskerar skada husen liksom frukt- och trädgårdsodlingarna, som inte behandlats i bygglovet.

Vi finner att stenkross och mellanlager för utsprängda bergmassor m m i sig är olämplig enligt de uppställda kriterierna i PBL 3 kap. 1§. De skulle även medföra både fara och betydande olägenheter framför allt för boende i Fiskartorpet tvärsöver Husarviken men även för boende i Hjorthagen, både uppe på berget och mot Storängsbotten, som ju kommer att utsättas för buller och luftföroreningar från verksamheten i strid mot PBL 3 kap. 2§.

Enligt Lidingös översiktsplan finns ett utredningsområde avsatt på Stora Höggarn för tekniska anläggningar. Där har det sedan länge bedrivits miljöfarlig verksamhet. Theben AB, som bedrivit verksamhet där, har till Stockholms stadsbyggnadsnämnd 2002-01-30 föreslagit att stenkross och mellanlager m m skulle placeras på ön. Länsstyrelsen har samtidigt behandlat en skrivelse från Theben AB om utbyggnad av en uppberedningsplåt där.

Länsstyrelsen har tidigare framhållit att marken på södra sidan av Husarviken i delar inte skulle ligga inom strandskyddsområde. Vi hävdar att detta är fel. Marken är inte planlagd. Regeringsrätten konstaterade i sitt avgörande i rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut, N2000:40, vilket rörde just det fastställelsebeslut länsstyrelsen har hänvisat till, vilket togs av regeringen 1998-12-10, att: ”Stadsbyggnadsnämnden har i det nu klandrade beslutet dels meddelat bygglov för tillfällig åtgärd på del av fastigheten Hjorthagen 1:3, dels – såsom nämndens beslut är att förstå – *med stöd av 15 och 16 §§ naturvårdslagen medgett dispens från gällande strandskyddsbestämmelser* i den mån sådan dispens var erforderlig på den del av fastigheten som skulle komma att ianspråktagas genom bygglovet. – Naturvårdslagen har numera upphävts men gällde fortfarande när regeringen fattade det klandrade beslutet. Av 6 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken följer att det vid rättsprövningen av beslutet är bestämmelserna i naturvårdslagen som skall tillämpas. På motsvarande sätt gäller att det är den i regeringsbeslutet åberopade lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. som skall tillämpas i detta mål oaktat att även denna lag upphävts genom miljöbalkens ikraftträdande den 1 januari 1999.”

Enligt särskilda övergångsbestämmelser till lag om införande av miljöbalken (1998:811), 7 kap. miljöbalken i § 11 angavs att: ”Förordnanden om undantag från strandskydd som har meddelats enligt 15 § andra stycket första meningen naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 juli 1994 skall omprövas med tillämpning av 7 kap 13 § miljöbalken senast den 30 juni 1999. Har ett förordnande inte omprövats innan dess, upphör förordnandet att gälla”.

Märkligt nog så har länsstyrelsen senare hävdade att något strandskydd för området på den södra sidan eller inre delen av viken inte skulle gälla trots att man vid mötet med Stockholms stad 1999-06-03 inte beslutat att upphäva strandskyddet i området (dnr 18611-99-22769) i enlighet med villkoren i lagen om införande av miljöbalken. Någon karta som skulle visa på att strandskyddet skulle vara upphävt fanns inte heller bifogat protokollet från mötet.

I länsstyrelsens beslut finns bl a ett *underlag som beskriver var strandskyddet till dess var upphävt inom Stockholms innerstad*. Där ingick *inte* södra sidan av Husarviken. De delar av området som dittills haft upphävt strandskydd gavs genom beslutet strandskydd. Bakgrunden gavs i utredningar om skyddet från både stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen i Stockholm. Till förvaltningens tjänsteutlåtande 1999-04-27 och miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut 1999-05-20 finns underlagskarta bifogad, som också finns hos länsstyrelsen, där man beskriver det då gällande strandskyddet. Det anges sträcka sig både på Husarvikens södra strand i Hjorthagen och inom de inre delarna av Husarviken inom Norra Djurgården Enligt uppgift grundas kartan i sin tur på en karta från länsstyrelsen tidigare på 1990-talet.

Vi hävdar att både förorenade massor och utsprängt berg med fördel kan sändas bort med järnväg för destruering respektive krossning. Såväl Vägverket som Banverket har tagit fram en stor mängd alternativ till mellanlagring. Inregia visade redan 1996-09-10 att vad gäller behandling av sprängsten från en utbyggnad av Norra Länken till Värtan så var det bästa alternativet ur miljö- och energisynpunkt då borttransport med tåg. Med el-/diesellok uppgick energiåtgång och kostnader till bara 40 % jämfört med borttransport med lastbil och utsläppen av NO_x blev bara hälften så stora. Järnväg har tills nyligen funnits framdragen norr ut till Gasverkstomten för direkt pålastning. Transporter för utlastning till båt bör också ske *längs* järnvägsspåret. Lastning bör även ske från länktunneln vid Norra stationsområdet.

Översiktsplanen anger att områdets läge inom Nationalstadsparkens skyddszon ställer stora krav på utformning och innehåll. Jämför också Regeringsrättens bedömning om skyldighet för ägaren till nedlagd industri i sådant område att ta hand om kvarlämnat skräp, RÅ Ref 1993:41. Vi anser att den medvetna nedskräpning, som gjorts av stadens olika förvaltningar och bolag, gjorts mot bakgrund av att de har intresse av att området ska framstå som oattraktivt och därmed kunna påverka en miljöbedömning. Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening har sedan Nationalstadsparken infördes städade området.

Skadorna av en serie av stenkrossar med berglager på Husarviksstranden riskerar för djurliv och naturmiljö bli irreversibla. Fritidsfisket och -båtlivet i Husarviken skulle påverkas mycket negativt och människor skulle inte utan risk för ohälsa kunna vistas i Nationalstadsparken i Husarvikens närhet. Inte minst gäller givetvis detta de boende i området. Vattnet i Husarvikens mynnig fullkomligt kokar av fisk. Främst fångas abborre, gädda, gös, lax och havsöring men längre ut även strömming.

Husarviken har i långa tider ansetts som Stockholms allra bästa fiskevatten. Än i dag går stora fiskar långt in i den djupa viken där tålmodiga fritidsfiskare älskar att sitta och fiska vid de vackra stränderna. Förr kallades viken för Fiskesjön och fisket var förbehållet kungen själv långt efter att han släppt alla andra kungliga fiskevatten fria. Vid Husarvikens inre del på norra stranden ligger fortfarande det idylliska Fiskartorpet kvar, som var Karl XI:s fiskestuga.

Det finns ett flertal *skyddsbestämmelser som förhindrar exploatering* inom Husarvikens södra strand:

Området är kulturminnesvårdsskyddat enligt Riksantikvarieämbetet

I de framtagna skyddsföreskrifter, som finns för Riksantikvarieämbetets beslut om riksintresse för kulturminnesvården på södra sidan av Husarviken, vilket skydd är inskrivet i Stockholms översiktsplan både 1999 och 1990, anges i punkten 4. "Gasverksanläggningens område med park, terrasseringar och ursprungligt trästaket skall hållas i ett sådant skick att anläggningens karaktär inte förvanskas. Ovan angivna byggnader bör vid stadsplaneändring betecknas med Q." Ett tillstånd för *ny verksamhet* som bygglovet innebär skulle helt spoliera områdets värden och utestänga allmänheten från rekreation. Skador på Nationalstadsparken, fisket, det utvidgade strandskyddet till 300 meter, park, terrasseringar och ursprungligt trästaketet m m skulle bli om inte irreversibelt, kanske vara i 100 år. Det strider mot skydden och är helt oacceptabelt även för närboende och friluftslivet i området.

Världsarvskonventionen

Konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (världsarvskonventionen) utarbetades av UNESCO och antogs 1972. Världsarvskonventionen reglerar skydd av särskilt värdefulla utpekade natur- och kulturområden. I Sverige finns för närvarande 14 världsarv, varav ett (Höga kusten/Kvarken) är utpekad på grund av naturvärdena och ett (Laponia) på grund av både kultur- och naturvärden. Ett kulturarv (Södra Ölands odlingslandskap) har även tydliga kopplingar till ett rikt växt- och djurliv. Område av världsarvsklass ska medverkande länder bidra till att bevara om det egna landet ej kan det.

Landskapskonventionen

Europarådets Europeiska landskapskonvention antogs i Florens år 2000, som ratificerades av Sverige 2001-02-22. Målet är att främja skydd, förvaltning och planering av landskap samt att organisera europeiskt samarbete i landskapsfrågor. För närvarande arbetar Riksantikvarieämbetet med uppdrag om att utarbeta ett förslag till hur Europeiska landskapskonventionen kan genomföras i Sverige. Konventionen trädde i kraft 2004-03-01. Totalt antal länder som ratificerat den 2007-10-01 var 27 st och därtill totalt 7 st länder, som ännu bara undertecknat den, bland dem Sverige! Finns starkare skydd gällande så får inte ratificering av konventionen leda till att svagare skydd i stället skulle gälla.

Nationalstadspark

Regeringen skrev i proposition 1994/95:3 att området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Inrättandet av en nationalstadspark innebär sammantaget hinder för utveckling inom parken av tätortsbebyggelse och sådant näringsliv som inte har samband med parkens ändamål. Häri anges det skydd som skall gälla för nationalstadsparken. Här regleras ny bebyggelse och nya anläggningar samt andra åtgärder. De reglerade åtgärderna får inte medföra intrång i parklandskap eller naturmiljö, dvs ta mark i anspråk i de delar av nationalstadsparken som inte omfattas av tidigare exploateringar. I detta avseende utgör bestämmelsen således inte något hinder mot pågående markanvändning i sådana delar av en nationalstadspark som redan är tagna i anspråk för bebyggelse eller anläggningar. Tolkningen av vad som utgör intrång skall givetvis göras mot bakgrund av syftet med den föreslagna lagstiftningen, även om bestämmelsen inte är avsedd som ett absolut hinder mot kompletteringar i omedelbar närhet av nu befintlig bebyggelse. Sådan förnyelse av infrastrukturen i området bör vara möjlig att utföra, som sammantaget medför en förbättring av miljön inom nationalstadsparken eller som möjliggör en väsentlig förbättring för hälsa och miljö i fråga om en infrastrukturplanering som berör parken. Det skall dock kraftigt understrykas att det inte är avsett att vara möjligt att med successiva beslut ytterligare minska de "gröna" områdena i en nationalstadspark.

De åtgärder som kommunerna planerar att vidta för att tillgodose dessa syften avser bl a upprättande av rättsverkande planer enligt PBL, medverkan till beslut om naturreservat enligt naturvårdslagen och till beslut om byggnadsminnesförklaring för vissa kulturmiljöer som inte tidigare givits sådant skydd.

Det skulle föra för långt att i lagen närmare precisera markanvändning och områdesgränser. Markanvändning i stort framgår av utdrag ur den topografiska kartan (bilaga 3). Både statliga myndigheter och kommunerna har goda kunskaper om de områden det gäller och hur de bör avgränsas mer i detalj. Sådana avgränsningar sker lämpligen i samband med den vidare översiktsplaneringen enligt PBL. Det är först i samband därmed som det är möjligt att beakta de lokala förutsättningarna på sådant sätt att mer preciserade gränser kan bestämmas med utgångspunkt från bestämmelsernas syfte.

Några utdrag ur propositionens olika avsnitt förtydligar vad som gäller gentemot övrig lagstiftning.

”4 Allmänna utgångspunkter

Tillgång till en rik och varierad natur- och kulturmiljö är viktig för människors välbefinnande. För boende i tätorter är tillgången till parker och grönområden av stor betydelse både som ett berikande inslag i vardagsmiljön och för att tillgodose behoven av rekreation och friluftsliv. Parklandskap och naturmiljöer i dessa områden är dessutom ofta bärare av betydande kulturhistoriska värden och bidrar på så sätt till att ge städerna identitet och karaktär.

Vidare har sådana områden betydelse för människans hälsa och miljö och utgör en förutsättning för att den biologiska mångfalden skall kunna bevaras i och i anslutning till tätorterna.

Genom sin centrala belägenhet och attraktivitet är parker och grönområden ofta långsiktigt utsatta för ett starkt exploateringstryck för bebyggelse, trafikaneläggningar och andra verksamheter. Frågan om åtgärder för att generellt öka möjligheterna att slå vakt om sådana områden i tätorterna behandlas i plan- och byggutredningens betänkande SOU 1994:36 Miljö och fysisk planering.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Vissa parker och grönområden i våra tätorter är av särskild betydelse på grund av sina i ett nationellt och internationellt perspektiv särskilt framträdande samlade natur- och kulturvärden. I UNESCO:s arbete för att skydda det globala kulturarvet används uttrycket historiska landskap för att beteckna ett område som har särskild betydelse därigenom att det på grund av människans utnyttjande uppvisar eller representerar ett samhälles värden såväl i form av påtagliga fysiska spår, som genom kulturellt eller historiskt bestämda associationer.

I vissa tätorter och tätortsregioner i Sverige finns områden som lämnats i huvudsak oexploaterade och där parklandskap, naturmiljöer och bebyggelsemiljöer flätas samman till från rikssynpunkt unika landskap av sådan karaktär som avses i UNESCO:s arbete, dvs. historiska landskap. Sådana områden är samtidigt av stor betydelse för det nationella kulturarvet, för en tätorts eller en tätortsregions ekologi och för människors rekreation. Det starka exploateringstryck som riktas mot sådana områden och skyddsvärdenas komplexitet gör att nuvarande lagstiftning enligt regeringens bedömning inte alltid ger tillfredsställande möjligheter att på ett samlat sätt åstadkomma ett skydd som är starkt nog för att i ett långsiktigt perspektiv hindra en fortlöpande exploatering och fragmentisering av det historiska landskapet i sådana områden.

Regeringen föreslår att ett grundläggande och övergripande skydd för sådana värdefulla områden åstadkoms genom att en ny bestämmelse om nationalstadsparker införs i naturresurslagen. Ett sådant skydd fullföljer en av de grundläggande intentionerna i den fysiska riksplaneringen, nämligen att naturvårdens och kulturmiljövårdens intresseområden i landet måste hävdas särskilt mot förändringar som kan skada bevarandevärdena, bl.a. därför att områdena representerar värden som inte kan återskapa eller ersättas om de en gång har förstörts (prop. 1985/86:3 s. 64).

Samspelet mellan natur- och kulturvärden i området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården i Stockholms län och områdets betydelse i ett kulturellt och historiskt perspektiv gör att området som helhet väl uppfyller UNESCO:s kriterier på ett historiskt landskap. Regeringen föreslår i propositionen att området får ställning som landets första nationalstadspark. Framställningen i propositionen bygger i väsentliga delar på remissbehandlingen av Miljö- och naturresursdepartementets promemoria, Förslag till skydd för området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården (Ds 1994:3), med förslag till ett förstärkt skydd för detta område. Framställningen utgör samtidigt den information beträffande inriktningen av den fortsatta planeringsprocessen för området som jordbruksutskottet förutsatt (bet. 1991/92: JoU10).”

”7 Bestämmelser om nationalstadsparker tas in i naturresurslagen

Regeringens förslag: Ett skydd för nationalstadsparker förs in i naturresurslagens särskilda hushållningsbestämmelser för vissa områden i landet.

Ny bebyggelse och nya anläggningar får komma till stånd och andra åtgärder vidtas inom en nationalstadspark endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmark och utan att i övrigt skada det historiska landskapets natur- och kulturvärden.”

”Regeringen anser i fråga om ny bebyggelse, nya anläggningar och andra ingrepp, som är tillståndspliktiga enligt den lagstiftning som är anknuten till naturresurslagen, att sådana verksamheter kan få komma till stånd, om det kan ske utan att göra intrång på det parklandskap och den naturmark som ingår i en nationalstadspark. Regeringen anser vidare att ny bebyggelse, nya anläggningar och andra åtgärder som kan aktualiseras i delar av en nationalstadspark som inte utgör parklandskap eller naturmark, bör få komma till stånd, om det kan ske utan att natur- och kulturvärden skadas. Härutöver bör inte några exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön få ske i nationalstadsparken. Det särskilda skydd mot ingrepp som bör omgärda en nationalstadspark bör därför utformas så att åtgärder får vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Med hänsyn till syftet med skyddet av nationalstadsparker bör, som Boverket framhåller, vid bedömning av tillåtligheten också områdets ekologiska funktion samt betydelse för rekreation särskilt beaktas.

Det skydd för nationalstadsparker som regeringen föreslår får betydelse för bedömningen av markanvändningsfrågor som berör en sådan park genom att de riksintressen som gör sig gällande och som skall beaktas av berörda myndigheter därmed görs tydliga. Kommunernas planering och myndigheternas prövning av markanvändningsfrågor enligt till naturresurslagen anknuten lagstiftning kan därigenom utgå från en av riksdagen i lag fastslagen värdering av nationalstadsparkens betydelse och från en tydlig målsättning för skyddet av dessa värden.

Som framgått av det tidigare återfinns i 3 kap. naturresurslagen särskilda hushållningsbestämmelser för vissa områden i landet, områden som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till sina natur- och kulturvärden. Dessa avgränsas i lagen med hjälp av ortnamn och geografiska namn som är lokaliserande. För de obrutna fjällområdena har dock regeringen beslutat särskilt om mera preciserade gränser.

Regeringen anser att **avgränsning av en nationalstadspark i sina huvuddrag bör läggas fast i samband med lagstiftning.** Det ligger i sakens natur att en gränsdragning blir mer preciserad i fråga om en nationalstadspark än i fråga om t.ex. ett obrutet fjällområde. Regeringen återkommer i det följande till frågan om avgränsning av området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som landets första nationalstadspark.

Det finns i detta sammanhang anledning att erinra om vissa uttalanden i naturresurslagens förarbeten. I proposition 1985/86:3 Lag om hushållning med naturresurser m.m. anförde således föredragande statsrådet att, om statliga myndigheter och kommuner inte kan komma överens om avgränsning av ett område av riksintresse enligt naturresurslagen i samband med den kommunala fysiska planeringen, reglerna i plan- och bygglagen om statlig kontroll beträffande nationella intressen får tillämpas. Därvid kan det bli aktuellt för regeringen att besluta hur ett visst område skall avgränsas mer i detalj. Föredragande statsrådet strök också under att den gräns som läggs fast, normalt i samband med planläggning enligt plan- och bygglagen, bör utgå från syftet med bestämmelserna i naturresurslagen. S.k. "buffertzoner" behöver inte ingå i området av det skälet att staten skall garanteras en ingripandemöjlighet om ett exploateringsanspråk skulle dyka upp i denna buffertzonen. Plan- och bygglagens regler medför nämligen att staten, dvs. i första hand länsstyrelsen, kan ingripa mot kommunala beslut som innebär att ett riksintresse hotas, oavsett om hotet ligger inom ett område av riksintresse eller i sådan närhet av området att riksintresset hotas (s. 114-115).”

”8.2 Områdets avgränsning m.m

Regeringens förslag: Stenstadens front samt vattenområdena mellan parken och Nackas, Lidingös och Danderyds kuster och stränder utgör gränser i det större landskapet. För de markområden utanför nationalstadsparken som närmast anknyter till dessa gränser har kommunerna i sina översiktsplaner uttryckt ambitioner som överensstämmer med syftet att skydda nationalstadsparkens natur- och kulturvärden. E4 skall inte ingå i parken.”

”Skälen för regeringens förslag: Det starka exploateringsstrycket i Stockholmsregionen gör det ofrånkomligt att anlägga ett långsiktigt perspektiv på frågan om hur det skyddsvärda området kring Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården bör avgränsas. De ännu oexploaterade delarna av de kungliga marker som förvaltas av Ståthållarämbetet/Djurgårdsförvaltningen bör utgöra stommen i det skyddade området. Att bebyggelsemiljöer samt parker och trädgårdar av kulturhistorisk betydelse, som är belägna i omedelbar anslutning till sådana områden, bör tas med i skyddet är också naturligt.

Av den tidigare redovisningen framgår att också vissa andra mark- och vattenområden i anslutning till de nu nämnda områdena har betydelse som biologiska kärnområden eller som spridningskorridorer för växter och djur i denna del av Stockholmsregionen. Vattenområdena i anslutning till de skyddsvärda markområdena har uppenbar betydelse för upplevelsen av kulturlandskapet och för områdets rekreativa kvaliteter och bör därför ingå i det skyddade området. Gärdesstaden, Storängsbotten och Stockholms stadion bör vidare, som viktiga länkar mellan Norra och Södra Djurgården, innefattas i det område som med hänsyn till sina natur- och kulturvärden ges ett samlat skydd.

Analysen av översiktsplanerna för Solna och Stockholms kommuner och för de kommuner, vars mark- eller vattenområden ligger i anslutning till det skyddsvärda området, visar att berörda kommuner bedömt att det område som nu berörs i stor utsträckning skall skyddas mot exploatering eller användas för ändamål som väl bör kunna förenas med ett skydd för natur- och kulturvärdena i området.

Inrättandet av en nationalstadspark innebär sammantaget hinder för utveckling inom parken av tätortsbebyggelse och sådant näringsliv som inte har samband med parkens ändamål. För att de nu föreslagna strikta skyddsbestämmelserna inte skall påverka förutsättningarna för utveckling i närheten av parken på ett sätt som är svårt att överblicka, bör exploateringsföretag i sådana närområden bedömas på motsvarande sätt som gäller för andra områden av riksintresse enligt 3 kap. naturresurslagen.

Regeringen anser mot den här redovisade bakgrunden att det samlade område, som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till sina natur- och kulturvärden, och som av tidigare anförda skäl bör utgöra nationalstadspark, består av en sydlig del med södra Djurgården och Ladugårdsgårde samt angränsande vattenområden och öar i Saltsjön och av en nordlig del med Norra Djurgården, Haga och Ulriksdal med angränsande vattenområden och öar i Brunnsviken, Lilla Värtan, Stocksundet och Edsviken. Den sydliga och nordliga delen av området länkas samman av en central del med områdena kring Storängsbotten och den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen kring Tessinparken m.m. på Gärdet. Stenstadens front samt vattenområdena mellan parken och Nackas, Lidingös och Danderyds kuster utgör gränser i det större landskapet. E4 som utgör gräns i väster för områdets norra del bör inte ingå i parken. Den föreslagna **yttre avgränsningen av nationalstadsparken redovisas översiktligt i bilaga 3.**”

”9.1 Delområden med skilda förutsättningar

Regeringens bedömning: Natur- och kulturvärden har olika tyngd i olika delar av nationalstadsparken.

Som stöd för den tillämpning av speciallagstiftningen som regeringen förordar bör Stockholms och Solna kommuner utveckla sina översiktsplaner. I planerna bör avgränsas närmare de områden inom nationalstadsparken som bör skyddas som parklandskap eller naturmark liksom de zoner inom nationalstadsparken som präglas av en mer omfattande bebyggelse och där det behövs klara och enkla regler för nödvändiga förändringar, upprustningar och i vissa fall kompletteringar av byggnader och anläggningar.”

”De åtgärder som kommunerna planerar att vidta för att tillgodose dessa syften avser bl.a. upprättande av rättsverkande planer enligt plan- och bygglagen, medverkan till beslut om naturreservat enligt naturvårdslagen och till beslut om byggnadsminnesförklaring för vissa kulturmiljöer som inte tidigare givits sådant skydd.

Inom nationalstadsparken finns ett antal delområden som tagits i anspråk för mer omfattande bebyggelse. En närmare avgränsning av sådana områden i förhållande till omgivande parklandskap och naturmiljö inom nationalstadsparken bör göras i den översiktliga planeringen och ges lämpligt uttryck i rättsligt bindande bestämmelser för markens användning. Som flera remissinstanser framhållit behövs klara och enkla regler för nödvändiga förändringar, upprustningar och i vissa fall kompletteringar av byggnader och anläggningar.

Det skulle föra för långt att i lagen närmare precisera markanvändning och områdesgränser.

Markanvändning i stort framgår av utdrag ur den topografiska kartan (bilaga 3). Både statliga myndigheter och kommunerna har goda kunskaper om de områden det gäller och hur de bör avgränsas mer i detalj. Sådana avgränsningar sker lämpligen i samband med den vidare översiktsplaneringen enligt PBL. Det är först i samband därmed som det är möjligt att beakta de lokala förutsättningarna på sådant sätt att mer preciserade gränser kan bestämmas med utgångspunkt från bestämmelsernas syfte.”

”9.2 Förutsättningar för ändrad markanvändning

Regeringens bedömning: **Det följer av syftet med nationalstadsparken att områdets huvudstruktur vad avser natur- och bebyggelseområden inte får ändras.**

Nya byggnader och anläggningar som inte behövs för att befintliga verksamheter skall kunna fungera bör därför i princip inte medges. Skyddet torde däremot inte hindra etablerade verksamheter inom eller intill nationalstadsparken från att fungera och utvecklas i anslutning till tidigare ianspråkta områden.

Inom ramen för skyddet bör det vara möjligt att uppföra ett begränsat antal nya byggnader inom bostadsområdena och inom områdena med byggnader för högre utbildning och vetenskaplig forskning, museiverksamhet, idrott och rekreation. Det bör också vara möjligt att bygga om och anpassa befintliga byggnader efter verksamhetens behov.

Byggnadsområdena får således inte utvidgas, men väl kompletteras om kompletteringarna inte medför skada på områdets natur- och kulturvärden. Ombyggnad, upprustning eller annan förändring av väg- och järnvägsanslutningarna till Lidingö och Värtahamnen-Frihamnen samt av kraftledningarna från Värtaverket motverkas inte heller av skyddet.

Sådan förnyelse av infrastrukturen i området bör vidare vara möjlig att utföra som sammantaget medför en förbättring av miljön inom nationalstadsparken eller som möjliggör en väsentlig förbättring för hälsa och miljö i fråga om en infrastrukturåtgärdsanläggning som berör parken. **Utvecklingen i nationalstadsparken bör sammantaget inriktas på att förstärka områdets natur-, kultur- och rekreativvärden och att värna den biologiska mångfalden.**”

”När det mer generellt gäller bedömning av ett förslag om komplettering eller förnyelse av befintlig bebyggelse inom nationalstadsparken, krävs omsorgsfulla överväganden huruvida den föreslagna åtgärden till innehåll och form är förenlig med nationalstadsparkens syfte.

En utgångspunkt vid prövning av frågor om ändrad markanvändning skall vara att områdets huvudstruktur vad avser natur- och bebyggelseområden inte skall ändras samtidigt som byggnader och bebyggelsemiljöer som ingår i nationalstadsparken på sikt bör användas endast för ändamål som kan förenas med nationalstadsparkens syfte.

Vid eventuell omvandling och komplettering av sådana byggnader och bebyggelsemiljöer bör särskilt uppmärksammas åtgärdernas form och skala samt att karaktären av byggnader i parkmiljö bevaras.

Förslag om tillkommande bebyggelse, anläggningar eller andra åtgärder i områden som direkt gränsar till parken, bör bedömas med utgångspunkt från att parkens natur- och kulturvärden inte får utsättas för påtaglig skada. Inverkan på ekologiska spridningskorridorer m.m. och på stads- och landskapsbilden är härvid av betydelse.”

”12 Författningskommentar

3 kap. 1 §

Ändringarna i första stycket är följdändringar till införandet av den nya 7 §.

Ändringarna i andra stycket innebär att den nya 7 § inte omfattas av de undantag för kapitlets tillämpning som anges i det nu aktuella stycket.

3 kap. 7 §

Paragrafen är ny.

I första stycket anges att området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är nationalstadspark. Det bör här nämnas att detta område också i betydande omfattning omfattas av de särskilda hushållningsbestämmelserna i 3 kap. 2 och 4 §§. Vad som karakteriserar en nationalstadspark har beskrivits i avsnitt 7.

I andra stycket anges det skydd som skall gälla för nationalstadsparker. I det nu aktuella stycket regleras ny bebyggelse och nya anläggningar samt andra åtgärder. Begreppet andra åtgärder förekommer i 3 kap. 5 §. I specialmotiveringen till den bestämmelsen i propositionen till naturresurslagen (prop. 1985/86:3 s. 183 ff) har lämnats exempel på vad som där avses med uttrycket.

Enligt andra styckets första led får de reglerade åtgärderna inte medföra intrång i parklandskap eller naturmiljö, dvs. ta mark i anspråk i de delar av nationalstadsparken som inte omfattas av tidigare exploateringar. I detta avseende utgör bestämmelsen således inte något hinder mot pågående markanvändning i sådana delar av en nationalstadspark som redan är tagna i anspråk för bebyggelse eller anläggningar. Tolkningen av vad som utgör intrång skall givetvis göras mot bakgrund av syftet med den föreslagna lagstiftningen, även om bestämmelsen inte är avsedd som ett absolut hinder mot kompletteringar i omedelbar närhet av nu befintlig bebyggelse. Sådan förnyelse av infrastrukturen i området bör vara möjlig att utföra, som sammantaget medför en förbättring av miljön inom nationalstadsparken eller som möjliggör en väsentlig förbättring för hälsa och miljö i fråga om en infrastrukturanläggning som berör parken. **Det skall dock kraftigt understrykas att det inte är avsett att vara möjligt att med successiva beslut ytterligare minska de "gröna" områdena i en nationalstadspark.**

Innebörden av vad som kan anses vara i omedelbar närhet av nu befintlig bebyggelse bör lämpligen belysas i den översiktliga planering som berörs i allmänmotiveringen avsnitt 9. Andra ledet av det nu aktuella stycket innebär en skärpning av den bestämmelse som enligt 3 kap. 1 § gäller också för nationalstadsparker både vad gäller de åtgärder som träffas av bestämmelsen och skaderekvisitet. Det historiska landskapets natur- och kulturvärden får således inte skadas. Åtgärderna har behandlats i det tidigare. Skaderekvisitet har inskränkts från "påtaglig skada" till enbart "skada". Med begreppet påtaglig skada avses åtgärder som kan ha en bestående negativ inverkan på de skyddade intressena eller som tillfälligt kan ha stor negativ inverkan på dessa (prop. 1985/86:3 s. 171). Med skada i den nu aktuella bestämmelsen avses negativ inverkan av någon betydelse för de angivna värdena. Vad som ligger i uttrycket historiskt landskap framgår av avsnitt 4 i den allmänna motiveringen.

Prövning enligt till naturresurslagen anknuten lagstiftning av en åtgärd i områden som gränsar till nationalstadsparken skall ske med utgångspunkt från att parkens natur- och kulturvärden inte får utsättas för påtaglig skada genom den prövade åtgärden.

Som anges i min skrivelse 2005-03-28 står i *regeringsbeslut 1995-01-26, M95/311/7*, där länsstyrelsen i Stockholms län gavs uppdrag i fråga om skydd, förvaltning, vård och skötsel av Nationalstadsparken att ***"Områdets (dvs Nationalstadsparkens) yttre avgränsning läggs fast i förarbetena till lagen."***

Strandskydd m m

Förutom av § 7 i Miljöbalken 4 kap. "Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden i landet" omfattas södra stranden av Husarviken även av skyddet för kustområdena och skärgårdarna enligt § 4. Dessutom av strandskydd enligt §§ 13-18 i 7 kap. "Skydd av områden".

Tidigare verksamhet m m

När staden i dag på foton ovanifrån över Husarviksområdet visar grönytan så är det bara den yta som *efter successiva beslut* om avverkning, uppfyllnad mm lämnats kvar i strandkanten, bl a år 2005 då över 1.000 träd avverkades i strandområdet och i nordvästra Hjorthagen utan att avvakta miljösamråd.

Staden lägger också mycket vikt vid att redovisa en tidsperiod med utbyggnad av kol- och kokslager. Fakta är att 1893 invigdes gasverket i Hjorthagen av Oscar II. Från början togs kolet in på norra sidan av nuvarande Silja-terminalen via järnväg men efter att nya Lidingöbron byggts 30 år senare kunde hela kollagret flyttas över till Gasverkstomten där utfyllnader i Husarviken gjordes fram till 1938 som användes t o m 1971, dvs i 33 år. *Därefter upphörde kol- och koksverksamheten.* Från 1972 till nu, dvs i 36 år har det i stället varit ett område med uppväxande gröna naturytor för att från 1995 tills nu, dvs i 13 år intill 100 meter söder om Husarviken och upp till 175 meter av västra delen av norra Storängsbotten (Storängskroken) bli en del av en som helhet skyddad Nationalstadspark. Gasverkstomten är enligt översiktplanen skyddad som riksintresse för kulturminnesvärden utom i den del som ligger inom Djurgården, som var planerad att bli naturreservat tillsammans med södra stranden och Husarviken.

Södra sidan av Husarviken städas av medlemmar i Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening; DLV, efter att området blev en del av Nationalstadsparken och tillsammans med andra natur- och friluftsintrasserade har också områdets bevakats för att trygga allmänhetens tillgång till området. Staden har dock i omgångar gjort olika ingrepp i strandområdet som framgår av ovan bifogat foto.

Vintern till år 2003 återställdes också Fisksjöängs-ängen på norra sidan av Husarviken, som haft utvidgat strandskydd till 300 meter trots de industriella verksamheter, som funnits där efter kriget. Kungliga Djurgårdens förvaltning har sedan länge, vilket skiljer sig från tiden för ett föregående bygglovsbeslut, låtit restaurera Fisksjöäng och Lillsjön, och låter nu boskap bo och beta i området.

Gasverkstomten utgör inte del av riksintresset Stockholms hamn. De grusutfyllnader med uträtning av gränsen i Husarviken som Stockholms stad önskade reglerades i avtal med Riksmarskalksämberet där trädplantering, matjordstäckning m m föreskrevs. Stockholms stad kan ej ensidigt utan godkännande av KDF/Riksmarskalksämberet företa arbete, som påverkar naturen på utfyllnadsområdet, fälla träd, ta bort gräsmatta, jord eller planteringar eller ändra inhägnad. Inte heller får marken användas för annat än det avsedda ändamålet, hyras ut m m och uppförande av byggnader å densamma får icke företagas. Denna tolkning följer av de villkor, som uppställdes inför utfyllnaden. Ytterligare villkor om vattenföringen fastställdes enligt Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition Nr 236: Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1912.

Stockholms kommunfullmäktige har i beslut 1993-09-06 antagit det program för planering av området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som regeringen med stöd av 6 kap 2 § NRL 1991-11-21 beslutat att Stockholm och Solna skulle redovisa hur planering enligt PBL avsåg att tillgodose natur- & kulturminnesvårdens och friluftslivets intressen. Stockholm och Solna redovisade i sitt svar till regeringen i december 1992 att *all planering* inom området ska utgå från tre principer:

- Kulturlandskapet och de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och parkerna skall värnas, vårdas och utvecklas.
- De stora sammanhängande park- och naturområdena och spridningsvägarna mellan dem skall bevaras. Den biologiska mångfalden och de hotade arterna skall värnas.
- Utvecklingen av friluftsliv rekreation, kulturliv, nöjen och turism skall underlättas på lämpliga platser utan att detta skadar kultur- och naturvärden.

”Träd- och vegetationsinventering” av J&W, gjordes 2002-10-02 (rev. 2003-05-06), där strandområdet österut anges ha stora skyddsvärden: ”*Slyskogen innanför strandbrynet mot Husarviken bildar tillsammans med denna områdets gräns mot nationalstadsparken och är av betydelse för landskapsbilden.*” Därmed avses det område, som ligger söder om den strandstig, som löper på Husarvikens södra strand. Den skada som förstärkningsarbeten, röjning, uppfyllnad och asfaltering, som utförs i strandområdet kan då inte tillåtas i den grönyta som strandområdets slyskog redovisats utgöra. Särskilt anges att: ”*Inga saneringsåtgärder behöver vidtas för växtlighetens skull. De föroreningar som kan påverka växter minskar med tiden genom urlakning eller immobilisering.*” Det området är rent och ej avsett att vara möjligt att med successiva beslut ytterligare minska de ”gröna” områdena i en nationalstadspark.

Av handlingar i mål nr M 1747-07 (f d nr M 2575-06) framgår att vattnet i Husarviken är bra. Det finns t o m rapport om kräftor i en del av viken. Sättningar och damm riskerar dock förorena vattnet. Husarviken är av Stockholm Vatten redovisad som *känsligt vattenområde*. I Husarviken har tre arter av *rödlistade kransalger* noterats tidigare varav två unika, Raggsträfsse och Spretsträfsse. Vid DLVs inventering återfanns till stor del samma växter och snäckor, som hittades här för över 150 år sedan. Sedan nya observationer av Rödsträfsse gjorts i Laduviken och Husarviken 1996 vill forskare att ytterligare inventering efter sträfsse görs av Husarviken. Sträfssearterna är känsliga för utsläpp.

Bygglov på södra sidan av Husarviken ska avvakta fördjupad ÖP. Givet bygglov måste nu undanröjas. Länsstyrelsen undanröjde 2001-08-29, dnr 1942-00-40072, telemast och teknikbod drygt 100 meter söder om Husarvikens strand då den bl a skulle utgöra påtaglig störande skada på Nationalstadsparken.